

Extrait de la revue **SingularS** du 1er trimestre 2011

Revue des parlers romans de la province de Luxembourg

Editeur responsable: P. Otjacques, rue de la Hette 19 - 6840 Neufchâteau

Rubrique : Textes

Lu corti vèyu pa Arsouye nosse tchèt (2ème partie)

Bernadette HESBOIS

(wallon d'Arville)

D'après « Arsouille, les monologues d'un félin »

adaptation wallonne par le groupe des SWL, 2011

La tinre astot fwârt bone a côze dès polines du pouyes ki vikint la dvant. Lès fleurs s' ant mètu a créchu come dès sotes. Èles ant oyu vite fêt du rcovru tos lès panôs jusk' al copate. Ça m' è fêt in bê cwin d'ombrîre po m' rapwazè an choûtant lu doûs brut d' l' êwe. Lu nèz catiè pa l' odeûr des fleurs, asblôwi pa tant d' bêtès, tot ça astot vrêmint po fè m' boneûr. Dj' alo èt dju vno trankilmint, mès todi prête a duscoradjè lès cis k' ôrint volu m' kèri mizère. Ç' astot m' domène èt dj' asto bin dècidè al dusfinde. Cand i plovot, dju n' sôrto wêre èt dju rôdayo dins la môjon. I gn'avot twas bawètes dins lès-uchs èt dju plo insi alè dins totes lès places dol môjon èt min.me al côve ôs rats. Ç' astot ène côve an tinre batûe dû ç' ki cès bièsses la in.mint bin d' s' amûzè.

C' èst bin conu, cand l' tchèt n' èst nin la, lès sèris dansant. Sins contè ki cand djè m' mostro, èles dansint mwins'. C' èst insi k' on djoû d' dèçambe, du djè n' sé pus d' ké n-anéye, dj' è stî fè on toûr al côve èt dj' è ramon.nè on fâmeus rat, cand min.me pus ptit k' la fâmeuse grîve. Astant tot seu al môjon, dj' ènn-ê profitè po djouwè a m'n-ôje avu ç' gros inocint la. Dju l' è crokè èt trin.nè dins tote la cwizine tot an la macheurant d' sang. Èt pus dj' è stî l' catchè. Cand nosse mère è rvènûe, èlle è rnètiè tot ça, sins savèr çu ki lès ratindot.

Kékes djoûs pus tôrd èt môgré ki fjot fwad, il è falu drovu lès vites totes grandes po fè 'nn-alè la mwêje odeûr. On z-è rwètè partout, dzos lès meubes, padrî, o dzeus.... Rin. Pus lès djoûs passint, pus ç' astot grâve.... In dîmègne il ont dècidè d' vûdè la place... Todi rin. Cwè fè ?... Ni ène ni deûs, alè ! Il ont rôyé l' tapis... Ké n-afinre : on cadâve... Èt dins ké ètat !!! Lu tapis èst stî vite dustrût èt il ont tot rnètiè po fiastè Noyè.

A Pôke (dj' in.me bin lès fièsses), dj' è trovu ène bèle pètte sèris èt dj' è dècidè k' èle srè ma camarâde. Djè m' è amûzè avu, télmint k' èlle astét bèle. Djè l' è ramon.nè al cûjène èt pus djè l' è roviè. Èle ènnè profitè po-z-alè su stikè padrî la poubèle.

La copine du moman è passè dîre bondjoû. Èt come moman dvét alè al kiné, nosse miss sèris ènnè profitè po moussè fû èt vnu bètchè dins ma gamèle.

La copine è sôtè s' la tôle avu ène sacréye pèpète. Cand moman èst rvènûe, èle astot todi s' la tôle èt s' è mètu a èsplikè ! Kékes tins après, ène ôte sèris s' è aminè, ène seûr, èn-éfant ?

Anfin la famille s' agrandichot èt il è falu trovu la solucion. On-z-è stî kère dès trapes a sèris èt on lès è instalè in pô partout. Tins dol nut', lès sèris ont sayè d' gostè l' bon fromadje... Èt clap : « côper cabèche » !

Nosse pére lès è foutu vôte èt il è rmètu lès trapes. Eureuzmint, ca i gn-è sèt' gârces k' ont stî mofléyes. Mi dju riyo èt dju n' avo nin anvîe d' lès crokè. Dj' asto bin noûri sins ça. Po v' dènè ène idéye : duspôy ki dj' ê vnu an octôbe 1995 jusk' asteûre, dj' ê mougnè 3223 bwèsses du tchôr avu dèss sètchs machins èt co tot ç' ki dj' ê u d' rawète : do cok, do bû, do djambon, dèss cacayes ki colèt ôs dints èt k' dju saye d'avalè come dju pu. Èt sovint dju m' adwâme dussus, a fwace du rêtchè mès pwèls. Dèss-ûs, dèss ôbissons... Djè su in galafe, mès nin in voleûr.

C' èst bin simpe, ku dj' dwâme û nin, si nosse mère è l' maleûr du sôrti one casrole u do mougnè ratwantiè dins do deur papî, û d' drovu l' micro ondes, dj' abroke dins lès trante secondes èt djè cmince mès pîlôdadjes. I gn-è deûs solucions : û bin djè gangne, u bin djè m' fêt mète o cwin èt raclôs po ku dju n' ratake nin. Intère nos-ôtes, dju su si pwin.neus, k' il ont malôji du n' nin ployè. Adon, c' èst po ça ku dju n' mu fê nin crèvè a couru après lès ptites biasses a cate pates. Dj'in.me mî djouwè avu Cazimîr, on ptit lapin ki s' è sôvè d' mon l' vèjin èt ki vint m' rêtrovu padrî la môjon.

On s' è bin amûzè, mès ça n' è nin deurè ; sès mèsses ont oyu bintôt fêt du l' ruprinde. I s' è co portant sôvè in còp po m' vènu dîre bondjoû, mès i s' è fêt ambarkè èt raclôs dins ène cadje. Pôve Cazimîr, i dwat èsse mwârt asteûre. Po ç' k' i gn-è d' bwâre, djè n' su nin malôji du tout. La ptite mâre do corti mu va fwârt bin. Dj' in.me bin ossu dè gripè dins l' évier èt bwâre ô robinèt. Lu fin do fin, c' èst l' êwe dol douche. Bin sovint, dju pîle po k' on drûve la sale du bin po m' régalè d-s-êwes uzéyes. Dju bwè ossi do lècê, èsprès po tchèts, tos lès matins. C' èst madame « pike pike » ki l' è dit, ku ça srot bin po mès rnos èt po mès ochês.

Po ki l' corti soye co pus bê, mès parints ont bâti ène pètte môjon d' bwès, ki nosse mère è mètu an coleûr bleue. Èlle astot fwârt bèle èt dju m' pormino su l' tèt, po rwètè amon lès vèjins. Dju n' ê jamès u peûr d' èsse su lès hôteûrs. Cand dj' asto pus djon.ne, djè fjo l' fô o dzeus dèss-uchs drovûs u bin djè gripo al copate des vîs ôbes. Dj' ê conu bramint dèss « barbecues » dins ç' bê corti la, dû ç' ki la famille èt lès copins s' rafyint d' èsse assan.ne. Èt pa dèss còps ça toûrnot a bièstrîes....

I gn-avét la bassine dû k' on s' mèt a deûs, i s' rêtrovint pa dèss còps a sèt' a fè l' fô. Mi, djè n'm' ê nin moustrè pace ku dj' ôri volè al bassine avu lès- ôtes. Nin fô mi !

(à suivre)

Malêjis mots

asblôwi = ébloui / **catiè** = chatouillé / **copate** = sommet / **macheurant** = maculant / **ôbisson** = champignon / **ochê** = os / ôje = aise / **pèpète** = frousse / **pîlôdadje** = jérémiade / **polines** = déjections / **pwin.neus** = malheureux / **su rafyîè** = se réjouir / **ratwantiè** = emballé / **rnos** = reins / **rôdayè** = errer / **stikè** = fourrer.